

Nosorožec nepatří zrovna mezi obvyklé dary. V tomto roce si však připomínáme 500 let od doby, kdy se jej portugalský král rozhodl věnovat papeži, protože se jednalo o vzácnost, která nebyla v Evropě k vidění více než 1000 let.

Logistický problém

Portugalské karavely přepravovaly z dalekého Orientu do Evropy zejména cizokrajné koření, a tak když k němu měli námořníci přibalit nosorožce, narazili na menší logistický problém. Guvernér portugalské Indie, Afonso Albuquerque (1453–1515), který t.č. loboval za stavbu pevnosti v Diu, dostal nosorožce indického od sultána Muzaffara II. a rozhodl se jej doručit portugalskému králi Manuelovi I. (1469–1521).

Mýty opředený a v bestiářích s jednorožcem zaměňovaný lichokopytník se následně zabydlel v lisabonských zahradách paláce Ribeira. Těžkotonážní, bojově a excentricky vyhlížející creatura vyvolávala nebývalou pozornost a zvědavci se k ní sbíhali z „celé Evropy“.

Král byl jen o něco méně vyjevený nežli prostý lid. Ostatně z díla Plinia Staršího (*Historia naturalis*, 77 n. l.) mu bylo známo pouze to, že mezi nosorožcem a slonem panuje mimořádně krutá rivalita, což se následně rozhodl podrobit experimentu. Napjatým zrakům přizvané královny a VIP hostů z řad portugalské nobility však slon pouze zamával ušima a z boje pláchnul, čímž učinil slibné podívané přítrž.

Nosorožec, slon a lev

Nedlouho poté, v prosinci roku 1515, se král Manuel I. rozhodl, že nosorožce ozdobeného zeleným sametovým límcem posetým zlatými růžemi daruje papeži Lvů X. Portugalský vladař chtěl vzácným darem posílit zahraniční politiku v Orientu a upevnit si mezinárodní prestiž (rok předtím papeži k jeho radosti daroval vzácného bílého slona [albína] jménem Hanno).

Portugalští námořníci však při plavbě do Říma ztroskotali v prudké bouři u ligurijského pobřeží a do jednoho se utopili, a to včetně nosorožce indického, který je sice od přírody výborný plavec, ale ne natolik, aby plaval v poutech a řetězech. Nesmrtelným jej však záhy učinil dřvořez Albrechta Dürera (1515), který „nosorohé stvoření“ zpodobnil „na dálku“ v Norimberku na základě dvou popisných zpráv, z nichž jednu tvořila skica původem moravského tiskaře Valentima Fernandese.

Přestože z biologického hlediska nebylo vykreslení nosorožce zrovna přesné (mj. podléhalo dobovým vizuálním schémátům a „odělo“ jej do zbroje jako rytíře či válečného koně), Dürerovi se podařilo vytvořit

kodifikovaný obraz, který ilustroval vědecké i populární knihy po dalších 250 let a podle „historika umění“ T.H.Clarka se jednalo o „nejvlivnější evropské zpodobení zvířete“ všech dob.

- 1) Co jsme se v článku dozvěděli? Vyber si 1 informaci a podpoř ji citací. Informaci okomentuj.

Dozvěděli jsme se o.....

- 2) Napiš vlastní krátkou anotaci k článku (shrnutí) + 3 klíčová slova, která by nám přiblížila obsah textu.

Doplňující otázky k textu:

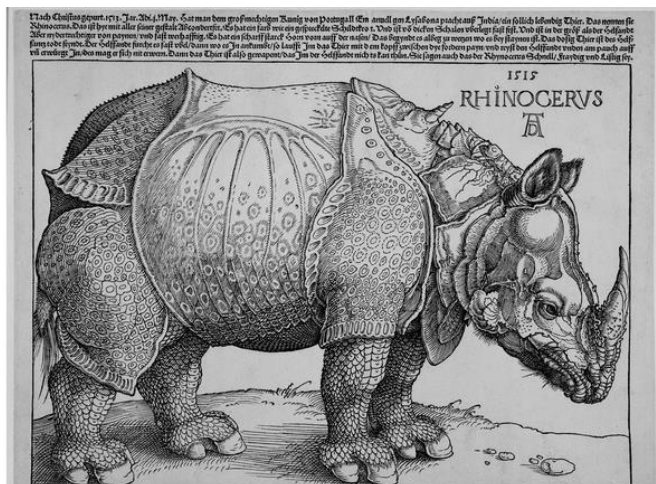
- 1) *Kdy byl nosorožec věnován papeži? (článek není z letošního roku)*
- 2) *Kde najdeme informaci o lvu?*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ZDROJ: <https://www.national-geographic.cz/clanky/papezuv-nos-orozec-20150119.html>

Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346.

Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.